

Advies aan Provinciale Staten	
Tbv Statenvergadering d.d	08-07-2019
Datum interim-commissievergadering	24-06-2019
Onderwerp: Voordracht Jaarstukken 2018	

Uw contactpersoon

S. Neeskens

AD/STG

Doorkiesnummer +31235145282

neeskenss@noord-holland.nl

3 juli 2019

1|6

De commissie adviseert:

Dat de voordracht 'Jaarstukken 2018' met het verslag van deze vergadering als bespreekstuk wordt doorgeleid naar PS van 8 juli 2019.

Uittreksel concept-verslag Interim-Statencommissie 24-06-2019:

3.a. Voordracht Jaarstukken 2018

De heer **Heijnen**, als voorzitter van de interim-Rekeningencommissie, vertelt dat de jaarstukken 2018 twee weken geleden in de Rekeningcommissie zijn besproken met de accountant. In beslotenheid is een vragenronde gehouden over het conceptverslag. Op dat moment was het conceptverslag nog niet voorzien van een bestuurlijke reactie vanuit het college van Gedeputeerde Staten. Inmiddels is het verslag gepubliceerd, waarin slechts één zin was gewijzigd. veel vragen die zijn gesteld, gingen over de aanbevelingen van de accountant. Met de interim-Rekeningencommissie is afgesproken dat de eerstvolgende Rekeningencommissie een ambtelijke toelichting wordt gegeven op de verbeteringen, die vanuit de ambtelijke organisatie al zijn ingezet.

In de Rekeningencommissie is niet gesproken over het meerwerk. Inmiddels zoekt de accountant contact met de heer Heijnen als voorzitter van de Rekeningencommissie. De accountant stelt dat de controle meer op gegevens plaats zou moeten vinden in plaats van op het proces. Daardoor is meerwerk gemaakt. Dit kan deels worden opgevangen door de ambtelijke organisatie zelf en ook door de begroting. Nadere informatie volgt nog.

Gedeputeerde **Pels** verwijst naar de bestuurlijke reactie van het college.

De verwachting is dat eind week 26 een goedkeurende verklaring zal worden afgegeven door de accountant. Deze zal naar Provinciale Staten worden verzonden.

Het is goed om in de Statencommissie de politieke discussie te voeren. Daarnaast wordt de Rekeningencommissie voorgelicht over het project 'Financiële Hygiëne'. Dit project heeft betrekking op de aanbevelingen naar aanleiding van de controle van de jaarrekening.

De **voorzitter** geeft het woord aan de commissie.

De heer **Dulfer** (GL) vond het een hele kluit om de jaarstukken te lezen. Ook de accountant vindt de jaarstukken omvangrijk en redelijk complex. De heer Dulfer deelt die opvatting.

Het is lastig om gegevens uit de organisatie boven water te krijgen. Het advies van de accountant is om een verbeterplan op te stellen. De reactie van het college is dat het verwacht dat er verbetering komt in de komende begroting en in het project Financiële Hygiëne.

Is dat voldoende, of wordt het advies van de accountant opgevolgd en komt het college met een verbeterplan?

Opvallend en zelfs schokkend is het om op pagina 20 te moeten lezen dat maar liefst 56% van alle gemeenten onder het financieel repressief toezichtregime valt. Is het college het met spreker eens dat het aantal zeer hoog is? Wat zijn daarvan de gevolgen? Wat doet de provincie eraan om het percentage naar een acceptabel niveau te brengen? Wat is volgens het college een acceptabel niveau?

Op pagina 24 gaat het over crisisbeheersing en veiligheidszorg. Er is een groot verschil tussen de begroting en het resultaat. Dat gold ook voor 2017. Een toelichting ontbreekt. Voor de begroting van 2019 is weer een hoog bedrag gereserveerd. Wat doet het college om in 2019 de uitvoering van het beleid meer op het te verwachten niveau te kunnen realiseren?

In de begroting van 2019 is geconstateerd dat de algemene reserve van de provincie onvoldoende zou zijn. Een verbeterplan wordt gemaakt. Op pagina 289 staat dat er op dit moment een dekking is van 27%. Volgens de verordening van het financieel beheer Noord-Holland dient de algemene reserve 25% te zijn. Is hiermee dan meteen het verbeterplan gerealiseerd?

Tijdens de technische briefing is gesproken over het weerstandsvermogen en de risicodekking. Die is gebaseerd op de algemene reserve. Is het college bereid om met GL verder te kijken of wat kan worden gedaan met de reserves? De provincie moet beleid uitvoeren en geen geld oppotten.

Mevrouw **Van Meerten** (VVD) vertelt dat de VVD geen aanmerkingen heeft. Over het proces zijn wel enkele opmerkingen. Het is jammer dat Provinciale Staten al twee aaneengesloten jaren de financiële stukken heel laat ontvangt. Vorig jaar is een discussie gevoerd over meerkosten van de accountant. Dit jaar wordt gewerkt met een nieuwe accountant en een nieuwe werkwijze. De VVD gaat ervan uit dat er in 2019 geen sprake van meerwerk zal zijn. Wat zijn de verwachtingen van het college over het proces in 2019?

Uit het accountantsverslag wordt duidelijk dat er een stevige ontwikkelopgave ligt ten aanzien van het interne proces en de controle. De VVD hecht eraan dat Gedeputeerde Staten dit proces met voortvarendheid oppakken. Als financieel toezichthouder van gemeenten en waterschappen eist de provincie dat ook van deze partijen. Wanneer verschijnt de definitieve versie van het accountantsverslag? Hebben Gedeputeerde Staten verwachtingen dat het proces voldoende op orde is om als Gedeputeerde Staten zelf een rechtmatigheidsverklaring af te kunnen geven?

Uit de reactie van het college blijkt dat focuspunten in 2019 niet allemaal kunnen worden afgerond. Waar ziet het college Quick wins en waar valt vertraging te verwachten?

De accountant vindt de jaarstukken te omvangrijk. Hij adviseert om meer de focus te leggen op belangrijke onderwerpen. De VVD is altijd voor bondig, minder en duidelijk. Tegelijkertijd moeten de Staten wel goed kunnen controleren. Wat is de visie van het college?

De heer **Heijnen** (CDA) zegt dat het CDA schrok van de vele correcties op de jaarstukken. Het corrigeren wordt overigens constructief opgepakt. De accountant ziet inhoudelijk geen belemmeringen om een goedkeurende verklaring af te geven. Gedeputeerde Staten worden verzocht om de Rekeningencommissie en de Statencommissie Financiën gedetailleerd op de hoogte te houden van de wijze waarop de opmerkingen van de accountant worden verwerkt. Daarbij past een uitgebreide planning en een voortgangsrapportage. Kan de gedeputeerde dit toezeggen?

Spreker heeft een vraag over de omzetting van de eigen middelen in de balanspost Project Kust op Kracht naar de reserve Meekoppelkansen bij dijkversterking. Naar het idee van de heer Heijnen zijn dat twee verschillende zaken. Welke besteding wordt nu gegeven aan die storting van 3,2 miljoen euro in de reserve Meekoppelkansen dijkversterking?

De heer **Deen** (PVV) vertelt dat de PVV-fractie vorig jaar al hoopte dat het opstellen van de jaarrekening en de afgifte van de accountantsverklaring dit jaar soepeler en sneller zouden verlopen. Het was toch wel weer slikken. Hoewel de accountant concludeerde dat er tot op heden geen afwijkingen en onzekerheden resteren die de goedkeuring zouden kunnen belemmeringen, had de accountant wel veel kritiekpunten en aanbevelingen. Het college neemt die bevindingen serieus en zal de nodige activiteiten ontplooiën om zaken te verbeteren. Dat is positief. Het gaat wel over Noord-Hollands belastinggeld.

Het Jaarverslag stemt de PVV niet al te vrolijk. 2018 was helaas weer een jaar waarin de provincie heeft ingezet op de circulaire economie en de energie transitie met de bijbehorende 'CO2-heksenjacht'. De PVV heeft zich over deze zaken, die de goedkeuring van de PVV niet kunnen dragen, al vaker uitgelaten. Voor het beruchte beleidsdoel 4.2.1. is in 2018 een bedrag van 23,2 miljoen euro uitgetrokken. Dit is veel belastinggeld dat wat de PVV anders besteed had kunnen worden.

De PVV kan vooralsnog niet akkoord gaan met de voorliggende voordracht.

Bij interruptie vraagt de heer **Klein** (CU) of het in lijn, of in tegenspraak met de begroting was? Dat in jaarstukken melding wordt gemaakt van bedragen die zijn uitgegeven, dat is niet zo vreemd. Immers dat is met elkaar gesproken.

De heer **Deen** (PVV) is het daarmee eens. Dat spraken andere partijen met elkaar af.

De heer **Klein** (CU) vindt het mooi dat er zicht is op een goedkeurende verklaring. Het is wel jammer dat de afgifte van de stukken en de verklaring opnieuw zo laat plaatsvindt. De CU schrok van de stevige woorden van de accountant over de interne beheersing en de bruikbaarheid daarvan voor de jaarverslaglegging. Gedeputeerde Staten gaven aan die conclusies te herkennen. Alle verbeteracties worden ingebed in het kader van het project 'Financiële hygiëne'. Is dit project dan zo omvangrijk dat het lukt om alle suggesties ook daadwerkelijk daarin in te bedden? Zijn daarvoor voldoende middelen? Immers het ICT-systeem sluit niet goed aan op de manier waarop de jaarstukken worden opgesteld. ICT aanpassen brengt altijd hoge kosten met zich mee. Lukt het met bestaande middelen of zijn extra middelen nodig? De CU vindt het wel heel belangrijk dat deze aanbeveling wordt opgepakt.

De onderbesteding is veel beperkter dan voorgaande jaren. Dat is goed nieuws. Een aantal duidelijk aanwijsbare projecten zijn doorgeschoven. De fractie kan daar goed mee leven. Hoe komt het dat het dit jaar is gelukt?

De heer **Hoogervorst** (SP) meldt dat de SP-fractie blij is dat het resultaat positief is en vooral minder positief dan vorige jaren. Dat had vaak lastige oorzaken. De SP hoopt dat het jaarwerk 2019 er, met het nieuwe college, inhoudelijk anders uit gaat zien dan in de afgelopen jaren. De SP heeft daarin vooralsnog alle vertrouwen. De fractie zal het kritisch volgen.

De heer Hoogervorst weet uit ervaring dat het wisselen van accountant altijd nieuwe aanbevelingen en veranderingen met zich meebrengt. Gaat het dit college lukken om de aanbevelingen ook al in werking te hebben als wordt gestart met het jaarwerk 2019?

Het pakket jaarstukken is dik, maar nee als de VVD wil de SP wel zien wat er gebeurd is.

Mevrouw **Strens** (D66) bedankt voor de stukken. Het zijn inderdaad omvangrijke stukken. Positief is dat zichtbaar is welke resultaten zijn behaald, maar het vraagt wel tijd om er door heen te komen. D66 zou graag gezamenlijk kijken hoe deze stukken op een andere manier kunnen worden ingedeeld. Zo kan het aantal operationele doelen worden teruggebracht. Wil de provincie een transparante en open overheid zijn dan moet ook voor inwoners duidelijk zijn waar het gemeenschapsgeld aan uitgegeven wordt.

Bij interruptie vraagt de heer **Heijnen** (CDA) of mevrouw Strens zich herinnert dat in de vorige Statenperiode de hele systematiek op verzoek van Provinciale Staten is omgegooid. Er moest juist worden gewerkt met meer operationele doelen, meer tekst en minder cijfers. Nu wil D66 minder operationele doelen. Hoe verhoudt zich dat met het unaniem door de Staten aangenomen nieuwe wijze van begroten?

Mevrouw **Strens** (D66) zegt dat het zoeken is naar een balans tussen voldoende inhoud en informatie en het transparant en herleidbaar terugvinden van de euro's. Dat is een zoektocht. Het zou niet zo lijvig moeten zijn, dat niemand er meer doorheen komt.

Mevrouw Strens bedankt het college voor de bestuurlijke reactie. Een goed inzicht in de stappen is gegeven. In het kader van planning en prioritering vraagt D66 over het groot aantal aanbevelingen wat nodig is om dit in welk tijdspad te kunnen doen? D66 verzoekt om daarbij, naast de Rekeningencommissie ook de Statencommissie Financiën nadrukkelijk te betrekken.

De heer **Carton** (PvdA) meldt ook de PvdA blij is dat er een goedkeurende verklaring van de accountant in zicht is. De fractie heeft wel zorgen over de hoeveelheid openstaande acties om de financiële beheersprocessen te verbeteren en over de vele correcties. De organisatie is hard bezig met allerlei verbeterprogramma's. De PvdA is benieuwd naar de prioritering en het tijdspad van die acties. Voorkomen moet worden dat andere fouten worden gemaakt.

Statenlid **Kostić** (PvdD) stelt dat het bij de jaarstukken draait om twee vragen. Klopt het financieel en zijn de doelen behaald die door Provinciale Staten aan Gedeputeerde Staten waren opgedragen. Over het financiële stuk kan de PvdD kort zijn. De fractie sluit zich aan bij de woorden van het CDA.

Over het behalen van doelen is het maar net hoe de doelstellingen worden geformuleerd. Het lijkt in het jaarverslag of het onderhoud van wegen, inclusief faunapassages, goed is. Dat is niet juist. De faunapassages vertonen een gebrek aan onderhoud. Papier en praktijk blijken nogal van elkaar af te wijken. De PvdD ziet dit

graag aangepast in het vastgestelde kwaliteitsniveau voor wegen. De PvdD overweegt een motie, maar de fractie wacht eerst de reactie van het college af.

In het kader van NNN is het zeer beperkte doel om jaarlijks 250 hectare natuurgrond toe te voegen weer niet gehaald. Waarom is dit doel niet gehaald?

De PvdD ziet de verwerking van barometer Brede welvaart en welzijn terug in de jaarstukken voor de komende jaren. Is het college bereid daaraan mee te werken?

Faunaschade moet worden betaald. Faunaschade kan ook op een andere manier, aan de voorkant, worden aangepakt. Dit kan bijvoorbeeld door te sturen op Bengaals gras. Daar verwacht de PvdD meer inzet van Gedeputeerde Staten.

De heer **De Vries** (50PLUS/PvdO) heeft begrepen dat de accountant dit jaar vooral gegevensgericht heeft gecontroleerd, omdat niet kon worden gesteund op de interne beheersing. Is de verwachting dat dit naar aanleiding van alle verbeteringen volgend jaar wel mogelijk is?

De fractie van 50PLUS/PvdO bedankt het college voor de jaarstukken en de accountant voor de controlewerkzaamheden. De fractie sluit zich aan bij de eerder gestelde vragen.

Gedeputeerde **Pels** beaamt dat de jaarrekening in concept voorligt. De accountant geeft eerst een goedkeurende verklaring en dan pas een definitieve jaarrekening af.

De accountant zegt dat de organisatie de rechtmatigheidscontrole goed op orde heeft. Dus 2021 is haalbaar. Op de vraag hoe de jaarrekening kan worden verbeterd antwoordt de gedeputeerde dat het een stuk van Provinciale Staten is. Het lijkt de gedeputeerde goed om bijvoorbeeld in de Rekeningencommissie daarover met elkaar te praten. Hoe de jaarstukken er nu uitzien, is hoe Provinciale Staten het wilden hebben.

De vraag was of een verbetertraject nodig is voor de algemene reserve. De cijfers in de Jaarrekening zijn gebaseerd op de peildatum 31 december 2018, terwijl er nog wel risico's zijn, die mogelijk nog beslag leggen. Het is daarom nodig om nadrukkelijk te kijken naar het opvangen van die risico's. Een plan is in ontwikkeling, dus de gedeputeerde kan de details daarover nog niet delen.

Gevraagd wordt om na te denken over het eventueel beleggen van risico's, in een bestemmingsreserve, in plaats van de algemene reserve. De gedeputeerde zou dat gesprek niet bij deze begroting voeren, gezien de enorme uitdaging ten aanzien van de jaarrekening en omdat de organisatie al een eind op weg is in het begrotingstraject. Als dat gesprek nu zou moeten worden gevoerd, dan wordt het wat te veel. De gedeputeerde stelt voor om hierop later in de tijd op terug te komen.

Hoe kan worden voorkomen dat jaarstukken steeds aan de late kant worden geleverd? Er is al heel veel werk verricht door de ambtelijke organisatie. Veel verbeteringen zijn al doorgevoerd. Het college heeft er alle vertrouwen in dat het volgend jaar vanuit de organisatie makkelijker zal gaan. De relatie met de account is goed. De provincie is echter ook afhankelijk van de aanlevering van jaarstukken door verbonden partijen. De provinciale organisatie is op dit moment intern goed op orde.

Wat zijn de Quick wins? Zoals gezegd is er al veel gedaan. In het vervolg wordt tussentijds afgesloten. De tussentijdse afsluiting vindt plaats per 1 september, zodat op dat moment een groot deel van het jaar al inzichtelijk is. Dit heeft een positieve invloed op het proces van de Jaarrekening 2019. De RVO subsidies kunnen vrij eenvoudig worden ingezet.

In het project "Financiële Hygiëne" wordt dat nog verder uiteengezet. Over het tot in de details betrekken van de Statencommissie Financiën zegt de gedeputeerde dat dit eigenlijk niet te doen is om aan te geven welke acties allemaal worden ondernomen. De gedeputeerde stelt voor om tijdens de presentatie van het project Financiële hygiëne er met elkaar het gesprek over aan te gaan. Bijvoorbeeld het inboeken van posten verloopt per afdeling en per project anders. De gedeputeerde zou dat niet tot op detailniveau met elkaar willen delen. De Staten hebben dan meer aan een gesprek in de Rekeningencommissie. Over zaken die dan nog niet duidelijk zijn kan men elkaar door bevragen.

Bij interruptie vraagt de heer **Heijnen** (CDA) of het mogelijk is om, voorafgaand aan het gesprek over het verbeterprogramma Financiële hygiëne, op alle aanbevelingen van de accountant een plan van aanpak te presenteren. Het kan helpen om daarbij een analyse te hebben over de stand van zaken en wanneer resultaat kan worden verwacht.

Gedeputeerde **Pels** zegt toe dat in de Rekeningencommissie een toelichtend stuk volgt, op basis waarvan kan worden doorgepraat. Op dit moment wordt nog gewerkt aan de afronding van de jaarrekening. Het project Financiële hygiëne liep al. Daar komen nu punten bij, die eerst verwerkt moeten worden. Dan pas kan een plan van aanpak worden opgesteld. De gedeputeerde stelt voor om hierover na het zomerreces in de Rekeningencommissie te spreken.

De CU vroeg of er qua middelen en mensen genoeg in huis is om het verbetertraject te volgen. Eerder is al gestart met het verbeteren van het ICT-systeem. De verwachting is dat de aansluiting van systemen ten

behoefte van het proces om te komen tot de jaarstukken 2019 beter zal lopen. In de Kaderbrief is al in een toename van capaciteit voorzien voor deze afdeling. De onderbesteding is teruggebracht. De gedeputeerde komt erop terug hoe dat kan.

De hoeveelheid correcties is deels het gevolg van de werkwijze van de nieuwe accountant. Daarnaast kan de organisatie zelf een deel oplossen door beter te gaan inboeken.

Op de vraag of volgend jaar al kan worden overgegaan op een systeemgerichte controle antwoordt de gedeputeerde dat ze al blij is als het project Financiële hygiëne en de aanbevelingen van de accountant zijn geïmplementeerd. Zij kan geen toezegging doen op dit vlak en of het zo snel al lukt. Het is een doel, maar Provinciale Staten zouden zich daarop nog niet moeten vastpinnen.

Bij interruptie vraagt de heer **De Vries** (50PLUS/PvdO) of de gedeputeerde met hem van mening is dat de accountant meer werk moet verrichten als niet op de ICT-systemen kan worden gesteund. Houdt het college daarmee rekening in de begroting voor volgend jaar?

Gedeputeerde **Pels** antwoordt dat nu nog niet is voorzien in meerkosten. Dit zal moeten worden besproken met de accountant als een onderdeel van de evaluatie. De aandacht is nu gericht op de jaarstukken 2018. De jaarstukken 2019 en de controle daarvan zijn nog niet aan de orde.

Gedeputeerde **Loggen** zegt over de vraag waarom de reserve Kust op Kracht is samengevoegd met Meekoppelkansen Markermeerdijken dat het gaat om de vereenvoudiging van de herschikking van reserves. Een nieuwe reserve is bedoeld voor Meekoppelkansen. Alle reserves die overblijven vanuit bijvoorbeeld de reserve Kust op Kracht, maar ook andere dijk- en kustversterkingen gaan daarin. Ze blijven daarmee beschikbaar voor het doel waarvoor ze zijn bedacht: het meekoppelen bij dit soort grote projecten.

Gedeputeerde **Tekin** zou de PvdD willen verzoeken om nog even te wachten met de motie inzake faunapassages. In het coalitieakkoord is een afspraak gemaakt over faunapassages. Deze gaan standaard mee in het bermbeheer. De uitdaging is dat wordt getoetst op beeldkwaliteit. Met de inhoudelijke kant waarover de PvdD maar ook het college zich zorgen maakt, gaat gedeputeerde Tekin zeker aan de slag. De uitwerking van het coalitieakkoord vraagt wat tijd. Dit onderwerp heeft het college in het vizier.

Gedeputeerde **Rommel** licht toe dat in de afgelopen collegeperiode 1000 hectare NNN is gerealiseerd. In het ene jaar worden meer hectares NNN gerealiseerd dan in een ander jaar. De komende collegeperiode zijn er grote ambities. Het college gaat daarmee hard aan de slag. In de vorige periode heeft gedeputeerde Tekin aangekondigd dat Provinciale Staten straks worden meegenomen in het proces van het Programma Natuur Ontwikkeling.

Gedeputeerde **Van der Hoek** gaat nader in op de vraag over interbestuurlijk toezicht. Repressief toezicht betekent dat achteraf wordt gecontroleerd bij gemeenten of hun begroting sluitend is. Daarbinnen is een categorie waarbij kan worden volstaan met een licht regime en een verkorte analyse. Ieder jaar wordt via een verkorte toets beoordeeld of de situatie bij die gemeenten nog steeds zo is. Slechts twee gemeenten staan onder preventief toezicht. Daar is iets aan de hand, maar dat liet zich verklaren omdat daar een ARHI procedure liep. Dan schrijft de wet een preventief toezicht voor, zodat een gemeente niet zomaar van alles kan doen met het budget dat is bedoeld voor de fusie.

Bij interruptie vraagt de heer **Hoogervorst** (SP) over het interbestuurlijk toezicht op gemeenten of Gedeputeerde Staten zien dat gemeenten steeds meer in de problemen komen onder andere door Jeugdzorg.

Gedeputeerde **Van der Hoek** antwoordt dat het college dat zeker ziet. Dat komt tot uitdrukking in een meerjarenbegroting. Er wordt wel degelijk naar gekeken bij de beoordeling van die begroting. Als er bij individuele gemeenten echt problemen ontstaan, dan kan het niet anders dan dat het college dat zal zien.

Tweede termijn

Statenlid **Kostić** (PvdD) is blij met de toezegging dat wordt gewerkt aan de faunapassages. Het blijft wel zorgwekkend dat de PvdD dat niet terugziet.

Wanneer en hoe is 1000 ha NNN verwezenlijkt? Vorig jaar is niet eens 250 ha behaald

De PvdD ziet heel graag de verwerking van de barometer Brede welvaart en welzijn terug in de jaarstukken 2019. Die tool is niet voor niets ontwikkeld. De PvdD denkt graag mee.

De heer **Dulfer** (GL) kreeg geen antwoord op zijn vraag over de onderbesteding van de versterking van crisisbeheersing. Hoe wil het college dat in 2019 beter doen, zodat er van onderbesteding geen sprake zal zijn?

Commissaris van de Koning, de heer **Van Dijk**, hoopt natuurlijk dat zich geen crisis voordoet. In dien worden er wel gelden voor gereserveerd. Hij hoopt dat het dit jaar exact hetzelfde zal zijn en dat zo min mogelijk gebruik hoeft te worden gemaakt van de reserve. Voor het kunnen opstarten van een crisisorganisatie moet geld vrijgemaakt kunnen worden.

Gedeputeerde **Pels** licht toe dat de organisatie niet zozeer last heeft van onder uitputting, maar vooral van vertraging. Projecten komen later tot uitvoering.

Gedeputeerde **Van der Hoek** zegt over het verzoek tot breder inzetten van de barometer Brede welvaart en welzijn dat deze normaal gesproken wordt gebruikt voor de Economische Agenda. De uitkomst van de monitor en hoe dat wordt vertaald kan meer gespecificeerd worden meegenomen in de rapportage.

Gedeputeerde **Pels** verwijst naar het coalitieakkoord, waarin staat dat een impact analyse wordt gemaakt. Deze toezegging kan daar in worden meegenomen.

Gedeputeerde **Rommel** herhaalt dat in de afgelopen vier jaar in totaal 1000 ha NNN is gerealiseerd. Dat is gemiddeld 250 ha per jaar. De gedeputeerde verwijst naar het PMO van de afgelopen 4 jaar.

De **voorzitter** concludeert dat de voordracht als bespreekstuk naar de PS-vergadering kan worden doorgeleid.